

РЕШЕНИЕ
5 ноябрь 2019 ел

КАРАР
№ 215

**Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында
бюджет процессы турындагы Нигезләмәне раслау хакында**

Россия Федерациясе Бюджет кодексына таянып, хокукый нигезләрне билгеләү, Балтач муниципаль районы территориясендә бюджет процессын гамәлгә ашыру механизмын һәм муниципаль бюджетны төзү, раслау һәм үтәү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен билгеләү максатларында, Балтач районы прокуратурасының 2009 елның 30 сентяберендәге 02-08-02-2019 номерлы протесты һәм Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Уставы нигезендә, Татарстан Республикасы Балтач район Советы **карап итте**:

1. Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында бюджет процессы турында Нигезләмәне кушымта нигезендә расларга.

2. Татарстан Республикасы Балтач район Советының түбәндәге карарлары үз көчен югалткан дип танырга:

- «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында бюджет процессы турындагы Нигезләмә хакында» 2010 елның 19 февралендәге 167 нче номерлы карарны;

- «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында бюджет процессы турындагы Нигезләмәгә үзгәрешләр кертү турында» 2013 елның 5 ноябрендәге 188 нче номерлы карарны;

- «Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында бюджет процессы турындагы Нигезләмәнең аерым пунктларының гамәлләрен туктатып торы турында» 2014 елның 8 августындагы 239 нчы номерлы карарны.

3. Әлеге карарны «Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында» pravo.tatarstan.ru бастырып чыгарырга һәм Балтач муниципаль районының рәсми сайтында урнаштыру юлы белән халыкка игълан итәргә baltasi.tatarstan.ru.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

Балтач муниципаль район башлыгы,
Балтач район Советы рәисе

Р.Р.Нотфуллин

Татарстан Республикасы
Балтач район Советының
2019 елның 5 ноябрэндәге
215 номерлы
карарына кушымта

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында бюджет процессы турындагы Нигезләмә

I бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. Әлеге Нигезләмә белән жайга салына торган хокукый мөнәсәбәтләр

Әлеге Нигезләмә Россия Федерациясе Конституциясе, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Россия Федерациясе Салым кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районы бюджетын төзү, карау, раслау, үтәү (алга таба – бюджет) һәм аның үтәлешен контрольдә тоту барышында, шулай ук Муниципаль бурыч алулар һәм муниципаль бурыч белән идарә итү барышында бюджет хокук мөнәсәбәтләре субъектлары арасында барлыкка килә торган бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала.

2 статья. Районда бюджет хокук мөнәсәбәтләрен гамәлгә ашыруның хокукый нигезләре

Татарстан Республикасы Балтач муниципаль районында (алга таба текст буенча– Район) бюджет-хокук мөнәсәбәтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, әлеге Нигезләмә, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнарының башка актлары, Балтач район Советының (алга таба-Район Советы) һәм Балтач район башкарма комитетының Финанс - бюджет мәсьәләләре буенча норматив – хокукый актлары (алга таба-Район башкарма комитеты) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бюджет Район башкарма комитеты тарафыннан эшләнә һәм Район Советы карары белән раслана.

3 статья. Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар

Әлеге Нигезләмәдә кулланыла торган төшенчәләр һәм терминнар Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән мәгънәдә кулланыла.

4 статья. Районда Россия Федерациясенә бюджет классификациясен куллану үзенчәлекләре

1. Районның бюджет вәкаләтләренә Россия Федерациясе бюджет классификациясен куллану тәртибен детальләштерү һәм билгеләү керә.

2. Баш администраторлары район жирле үзидарә органнары һәм алар карамагындагы казна учреждениеләре булган Районның Финанс-бюджет палатасы керемнәр төрләре буенча подвидларның кодлары исемлеген раслый.

3. Районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан бюджетның максатчан статьялары исемлеге һәм кодлары билгеләнә.

Бюджеттан бирелә торган максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар исәбенә гамәлгә ашырыла торган бюджет чыгымнарының максатчан статьялары исемлеген һәм кодларын билгеләү тәртибе Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

5 статья. Районда бюджет процессы төзелә торган төп принциплар

Районда бюджет процессы Россия Федерациясе бюджет кодексы белән билгеләнгән Россия Федерациясе бюджет системасы принципларына нигезләнә:

- бюджет системасының бердәмлеге;
- бюджетлар арасында керемнәрне, чыгымнарны һәм кытлыкны (дефицитларны) финанслау чыганаclarын чикләү;
- бюджетларның мөстәкыйльлеге;
- бюджет хокукларының тигезлеге;
- бюджет дефицитларын финанслау чыганаclarының, керемнәрнең һәм чыгымнарының тулысынча чагылышы;
- баланслылык;
- бюджет чараларын куллануның нәтижәлелеге;
- бюджет чыгымнарының гомуми (жыелма) каплавы;
- ачыклык;
- бюджетның дәрәслеге;
- бюджет акчаларының адреслылыгы һәм максатчан характерда булуы;
- чыгымнарның буйсынучанлыгы;
- кассаларның бердәмлеге.

6 статья. Районда бюджет процессының төп этаплары

Районда бюджет процессы түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- Районның социаль-иқтисади үсеш фаразларын, бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләрен эшләү;
- бюджет проектын төзү;
- бюджет проекты буенча гавами (ачык) тыңлаулар үткәру;
- бюджетны карау һәм раслау;
- район бюджеты үтәләше;
- бюджет турындагы карарга үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту;
- бюджет үтәләше турында хисапны раслау;
- бюджет процессының барлык этапларында муниципаль финанс контролен тормышка ашыру.

7 статья. Бюджет процессында катнашучылар

Районда бюджет процессында катнашучылар булып торалар:

- Район Советы;
- Район башлыгы;
- Балтач район башкарма комитеты (алга таба-Район башкарма комитеты);
- Районның Финанс-бюджет палатасы;
- Районның Контроль-хисап палатасы;
- Татарстан Республикасы буенча Федераль казначылык идарәсенең Балтач районы бүлеге (алга таба - ОФК);
- Татарстан Республикасы Финанс министрлыгының Казначылык департаментының Балтач районы территорияль бүлеге (алга таба-ТОДК);
- бюджет акчаларының баш бүлүчеләре (бүлүчеләр) ;
- бюджет акчаларын алуучылар;
- бюджет керемнәренең баш администраторлары (администраторлары) ;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторлары (администраторлары) ;
- Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнары белән бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салу, районда бюджет процессын оештыру һәм гамәлгә ашыру буенча бюджет вәкаләтләре йөкләнгән башка органнар.

8 статья. Бюджет процессында катнашучыларның бюджет вәкаләтләре

1. Район Советы:

- Район бюджетын һәм аның үтәлеше турында еллык хисапны карый һәм раслый;
- үз утырышларында, комиссия утырышларында, эш төркемнәрендә бюджет үтәлешенә аерым мәсьәләләрен карау барышында, район Советы үткәргән тыңлаулар барышында һәм депутат запрослары белән бәйләп рәвештә контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;

- тышкы муниципаль финанс контроле органы-Районның Контроль-хисап палатасының хокукый статусын формалаштыра һәм билгели;

-Россия Федерациясе Бюджет кодексы, 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, "Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләренң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында" 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясенң һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, Район Уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләргә гамәлгә ашыра.

Район Советына бюджет мәсьәләләре буенча Россия Федерациясе Конституциясендә, Татарстан Республикасы Конституциясендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Россия Федерациясенң һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актларында, район уставында билгеләнгән компетенция чикләрендә, аның вәкаләтләрен тәмин итү өчен, Район башкарма комитеты тарафыннан барлык кирәкле мәгълүмат бирелергә тиеш.

2. Район башкарма комитеты:

- бюджет проекты (бюджет проекты һәм уртача вакытка исәпләнгән финанс планын) төзүне тәмин итә;

- Районның социаль-иқтисади үсеш программаларын төзи;

- Район Советы каравына кирәкле документлар һәм материаллар белән бюджет проекты кертә;

- жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару буенча, жирле салымнарга салым ташламаларын кертү һәм гамәлдән чыгару тәкъдимнәрен кертә;

- бюджетта трансфертларны бүлү методикасын һәм (яки) бирү тәртибен эшли һәм раслый;

- бюджет үтәлешен һәм бюджет хисаплылыгын төзүне тәмин итә;

- муниципаль бурыч белән идарә итүне тәмин итә;

- Район Советы каравына бюджет үтәлеше турында еллык хисапны кертә;

- агымдагы елның беренче кварталында, ярты еллыгында һәм 9 аенда жирле бюджет үтәлеше турында хисапны раслый;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукый актлар нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3. Районның Финанс-бюджет палатасы:

- бюджет проекты төзи;

- жыелма бюджет язмасын төзи һәм алып бара, Район Советына һәм Районның Контроль-хисап палатасына жыелма бюджет язмасын тапшыра;

- бюджет үтәлешен оештыра;

- тәртипне билгели һәм бюджет үтәлешенә хисаплылыгын төзи;

- берләштерелгән бюджет үтәлеше турында хисап төзи;

- муниципаль бурыч белән Район башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә идарә итә;

- бюджет акчаларын алучылар киселешендә аны кире кайтару нигезендә бюджет акчаларын бирү реестрын алып баруны гамәлгә ашыра;

- кире кайтару нигезендә бюджет акчаларын алучыларның, муниципаль гарантия алучыларның, бюджет инвестицияләреннән файдаланучыларның финанс хәлен тикшерә;

- Район Советы карары белән билгеләнгән кичектерүләр, өлешләр түләү һәм салым кредитлары бирү лимитлары чикләрендә салым органнарының кичектереп торы, өлешләр түләү, салым кредиты, салым инвестиция кредиты рәвешендәге салымнарны (бюджетка күчәрелергә тиешле) түләү срокларын үзгәртү турындагы карарларын килештерә;

- эчке финанс контролен гамәлгә ашыра

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә һәм (яисә) алар нигезендә кабул ителә торган, бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган муниципаль хокукий актлар нигезендә башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

4. Районның Контроль-хисап палатасы түбәндәгеләрне гамәлгә ашыра:

- бюджет акчаларыннан файдалануның экономиясен һәм нәтижәләлеген билгеләүгә юнәлдерелгән бюджет чыгымнарының нәтижәлелек аудиты;

- бюджет турында карарларның, финанс-бюджет мәсьәләләре буенча башка норматив хокукий актларның проектларына, шул исәптән бюджет күрсәткечләренен (параметрларының һәм характеристикаларының) нигезләгәнә экспертиза ясау;

- муниципаль программаларның проектларына экспертиза;

- бюджет процессын анализлау һәм мониторинглау, шул исәптән бюджет процессында ачыкланган житешсезлекләргә бетерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

- эчке финанс контролен һәм эчке финанс аудитын бюджет акчаларының баш администраторлары тарафыннан гамәлгә ашыруны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

- тышкы финанс контролен гамәлгә ашыра;

- «Россия Федерациясе субъектларының һәм муниципаль берәмлекләргә контроль-хисап органнарын оештыруның һәм аларның эшчәнлегенә гомуми принциплары турында» 2011 елның 7 февралендәге 6-ФЗ номерлы Федераль закон, Балтач муниципаль районының Контроль-хисап палатасы турындагы Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләр.

5. Бюджет акчаларының баш бүлүчәсе:

- расланган бюджет ассигнованиеләре һәм бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә бюджет акчаларын файдалануның нәтижәләлеген, адреслылыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;

- аңа буйсынган күрсәтмә бирүчеләргә һәм бюджет акчаларын алучыларның исемлеген төзи;

- расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм бюджет ассигнованиеләре чикләрендә үтәлгәнә тиешле чыгым йөкләмәләре реестрын алып бара;

- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыра, бюджет ассигнованиеләрен нигезләүне төзи;

- бюджет язмасын төзи, раслый һәм алып бара, бюджет ассигнованиеләрен, ведомство карамагындагы бүлүчеләргә һәм бюджет акчаларын алучыларга бюджет йөкләмәләренен лимитларын бүлү һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

- бюджет йөкләмәләре лимитларын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

- жыелма бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча тәкъдимнәр кертә;

- казна учреждениеләре булып торучы ведомство карамагындагы бюджет акчаларын алучыларның бюджет сметаларын раслау тәртибен билгели;

- муниципаль биремнәргә формалаштыра һәм раслый;

- максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләргә, субвенцияләргә һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләргә һәм бюджет инвестицияләргә, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәмин итә;

- бюджет акчаларының баш бүлүчәсенен бюджет хисабын формалаштыра;

- үз карамагындагы бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләре буенча Район исемнән җавап бирә;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында, әлеге Нигезләмәдә һәм аның нигезендә кабул ителә торган бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга сала торган норматив хокукий актларда билгеләнгән башка бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

- түбәндәгеләргә юнәлдерелгән эчке финанс контролен гамәлгә ашыра:

а) эчке стандартларны һәм процедураларны үтәү, чыгымнар буенча бюджет төзү һәм үтәү, бюджет хисаплылыгын төзү һәм бюджет акчаларының баш бүлүчәсе һәм аның карамагындагы бүлүчеләр һәм бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бюджет исәбен алып бару;

б) бюджет акчаларын куллануның экономияләгән һәм нәтижәләлеген арттыру чараларын әзерләү һәм оештыру.

- функциональ бәйсезлек нигезендә эчке финанс аудитын түбәндәге максатларда гамәлгә ашыра:

а) эчке финанс контроленең ышанычлылығын бәяләү һәм аның нәтижәлелеген арттыру буенча тәкъдимнәр әзерләү;

б) бюджет хисапчылығының дәрәжәләнгән һәм бюджет исәбен алып бару тәртібенә Россия Федерациясе Финанс министрлығы тарафыннан билгеләнгән бюджет исәбе методологиясенә һәм стандартларына туры килүен раслау;

в) бюджет акчаларын файдалануның экономиялелеген һәм нәтижәлелеген арттыру буенча тәкъдимнәр әзерләү.

6. Бюджет акчаларын бүлүче:

- бюджетның тиешле чыгымнарын планлаштыруны гамәлгә ашыра;

- бюджет ассигнованиеләрен, бюджет йөкләмәләренә лимитларын ведомство карамагындагы бүлүчеләргә һәм (яки) бюджет акчаларын алучыларга бүлү һәм бюджетның тиешле өлешен үти;

- бюджет язмасын формалаштыру һәм үзгәртү буенча бюджет акчаларының баш бүлүчесенә тәкъдимнәр кертә;

- максатчан билгеләнештәге бюджетара субсидияләренә, субвенцияләренә һәм башка бюджетара трансфертларны, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында билгеләнгән башка субсидияләренә һәм бюджет инвестицияләрен, аларны биргәндә билгеләнгән шартларны, максатларны һәм тәртипне алучылар тарафыннан үтәүне тәмин итә;

- бюджет акчаларының баш бүлүчесе тарафыннан билгеләнгән очракта һәм тәртиптә бюджет акчаларының баш бүлүчесенә үз карамагындагы аерым бюджет вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Нигезләмә нигезендә башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

7. Бюджет акчаларын алучы:

- бюджет сметасын төзи һәм башкара;

- житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм (яисә) бюджет ассигнованиеләре чикләрендә бюджет йөкләмәләрен кабул итә һәм (яисә) үти;

- нәтижәлелекне, аңа каралган бюджет ассигнованиеләрен куллануның максатчан характерын тәмин итә;

- бюджет акчаларының баш бүлүчесенә (бүлүчегә) бюджет язмасын үзгәртү буенча тиешле тәкъдимнәр кертә;

- бюджет исәбен алып бара (бюджет исәбен алып баруны тәмин итә) яки килешү нигезендә әлеге вәкаләтне башка учреждениегә (үзәкләштерелгән бухгалтериягә) тапшыра;

- бюджет акчаларының баш бүлүчесенә (бүлүчегә) бюджет хисабын формалаштыра (формалаштыруны тәмин итә) һәм тапшыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы хокукый актларда, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка вәкаләтләренә башкара.

8. Бюджет керемнәренә баш администраторы (администраторы):

- үзенә караган бюджет керемнәренә администраторлары исемлеген формалаштыра;

- касса планын төзү һәм алып бару өчен мәгълүмат бирә;

- бюджет керемнәренә баш администраторының (администраторының) бюджет хисабын формалаштыра һәм тапшыра;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм аның нигезендә кабул ителгән бюджет-хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы хокукый актларда, әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән башка вәкаләтләренә гамәлгә ашыра.

9. Бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторы (администраторы) :

- аңа караган бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы администраторларының исемлекләрен формалаштыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы буенча керемнәренә һәм түләүләренә планлаштыруны (фаразлауны) гамәлгә ашыра;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarын түлөү өчен анын карамагына бүлөп бирелген ассигнованиелерден айдалуунун адреслыгын һәм максатчан характерын тәмин итә;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының администраторларына караган бюджет ассигнованиелерен бүлө һәм бюджетның тиешле өлешен башкара;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторының (администраторының) бюджет хисабын формалаштыра.

10. Бюджет акчаларының баш бүлүчесенә (бүлүченә), Район бюджеты керемнәренә баш администраторының (администраторының), эчкә финанс контролен һәм эчкә финанс аудитын гамәлгә ашыру буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторының (администраторының) бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясә Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

9 статья. Бюджет керемнәре

Бюджет керемнәре Россия Федерациясә Бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турында Россия Федерациясә законнары, Татарстан Республикасы бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турында Татарстан Республикасы законнары, салымнар һәм жыемнар турында Район Советы норматив хокукый актлары нигезендә төзелә.

10 статья. Бюджет чыгымнары

1. Бюджет чыгымнарын формалаштыру Федераль дәүләт хакимияте органнары, Россия Федерациясә субъектлары дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән чикләүгә бәйлә чыгым йөкләмәләре нигезендә гамәлгә ашырыла, аларның үтәләше чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) бюджет акчалары исәбеннән үтәләргә тиеш.

2. Жирле үзидарә органнары, федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән очрактардан тыш, федераль дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә кертелгән мәсьәләләрне хәл итүгә бәйлә чыгым йөкләмәләрен билгеләргә һәм үтәргә хокуклы түгел.

11 статья. Бюджет кытлыгы

1. Чираттагы финанс елына Район бюджетының кытлыгы, әлегә статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләрне үтәп, бюджет турында карар белән билгеләнә.

2. Район бюджеты кытлыгы, кире кайтарылмый торган керемнәренә һәм (яисә) түлүүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән керемнәренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, район бюджеты керемнәренә расланган гомуми еллык күләменә 10 процентыннан артмаска тиеш.

РФ Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 нче пунктында каралган чаралар гамәлгә ашырылган очракта, бюджет кытлыгы, кире кайтарылмый торган керемнәренә һәм (яисә) түлүүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән керемнәренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, район бюджеты керемнәренә расланган гомуми еллык күләменә 5 процентыннан артмаска тиеш.

Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы составында муниципаль берәмлек милкендәге капиталда катнашуның башка формаларыннан һәм акцияләрне сатудан керемнәр Район Советының муниципаль хокукый акты белән расланганда һәм бюджет чараларын исәпкә алу счетларында калган акчалар кимү очрагында Район бюджеты кытлыгы күрсәтелгән керемнәренә суммасы һәм бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларның кимүе чикләрендә әлегә пунктта билгеләнгән чикләүләрдән артып китәргә мөмкин.

3. Район бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап күрсәткечләре буенча барлыкка килгән район бюджеты кытлыгы әлегә статьяның 2 пунктында билгеләнгән чикләүләргә туры киләргә тиеш. Район бюджеты үтәләше турындагы еллык хисап күрсәткечләре буенча әлегә статьяда билгеләнгән чикләүләрне арттыру Россия Федерациясенә бюджет законнарын бозу булып тора һәм РФ Бюджет кодексында каралган Россия Федерациясенә бюджет законнарын бозган өчен мәжбүр итү чараларын куллануга китерә.

4. Россия Федерациясе Үзәк банкы кредитлары, шулай ук Россия Федерациясе Үзәк банкы тарафыннан аларны урнаштырганда муниципаль кыйммәтле кәгазьләр алу Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганагы була алмый.

5. Жирле бюджет кытлыгын эчке финанслау чыганакалары составына кертелә:

- номиналь бәясә Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштырудан килгән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

- муниципаль берәмлек тарафыннан Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан алынган һәм түләнгән кредитлар арасындагы аерма;

- Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан жирле бюджетка бирелгән Россия Федерациясе валютасында муниципаль берәмлек тарафыннан алынган һәм түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

- максатчан чит ил кредитларын (бурыч алуларын) куллану кысаларында бирелгән Россия Федерациясеннән чит ил валютасында алынган һәм муниципаль берәмлек тарафыннан түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

- тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

- жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганакалары.

Жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның бүтән чыганакалары составына кертелә:

- муниципаль берәмлек милкендәге акцияләрне сатудан һәм капиталда катнашуның башка формаларыннан кергән керемнәр;

- жирле бюджет акчалары буенча курс аермасы;

- муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукын барлыкка китергән яисә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очракта, Россия Федерациясе валютасында муниципаль берәмлек гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

- муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын барлыкка китергән очракта, максатчан чит ил кредитларын (бурыч алуларын) файдалану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль берәмлек гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

- Россия Федерациясе валютасында муниципаль берәмлекнең башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

- юридик затларга жирле бюджеттан бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар белән юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

- жирле бюджеттан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар белән жирле бюджеттан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма.

Жирле бюджетның агымдагы финанс елы башына калган акчалары агымдагы финанс елында вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга Район Советының хокукый акты белән билгеләнгән күләмдә жибәрелә ала.

12 статья. Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), шәхси эшмәкәрләргә, физик затларга субсидияләр бирү

Юридик затларга (муниципаль учреждениеләргә субсидияләрдән тыш), шәхси эшмәкәрләргә, физик затларга субсидияләр Район бюджетыннан Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78 статьясында һәм Район Советы карары белән билгеләнгән очракларда һәм тәртиптә бирелә.

13 статья. Казна учреждениесе булып тормаган коммерцияле булмаган оешмаларга субсидияләр бирү.

Казна учреждениесе булып тормаган һәм коммерцияле булмаган оешмаларга субсидияләр бирү Россия Федерациясе Бюджет кодексының 78.1 статьясында

һәм Район Советы карары белән билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә Район бюджеты акчалары хисабына башкарыла.

14 статья. Резерв фонды

1. Бюджетның чыгым өлешендә Район башкарма комитетының резерв фонды булдырылырга мөмкин. Фонд күләме бюджет турындагы карар белән билгеләнә һәм тиешле чорга бюджет турында карарда расланган Бюджет чыгымнарының гомуми күләменә 3 процентыннан да артмаска тиеш.

2. Резерв фонды акчаларын тоту тәртибе Район башкарма комитеты тарафыннан раслана.

3. Район башкарма комитеты квартал саен резерв фонды акчаларын тоту турында район советына хәбәр итә.

15 статья. Дәүләт (муниципаль) ихтыяжлары өчен товарлар, эшләр һәм хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыру

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алу Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен исәпкә алып, дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрне сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Муниципаль контрактлар, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 72 статьясындагы 3 пункттында билгеләнгән очрақлардан тыш, бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә төзелә һәм түләнә.

16 статья. Юл фонды

1. Районның муниципаль юл фонды (алга таба - муниципаль юл фонды) Район Советы карары белән төзелә (бюджет турындагы карардан тыш).

2. Муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен формалаштыру һәм куллану тәртибе Район Советы карары белән билгеләнә.

3. Муниципаль юл фондының агымдагы финанс елында файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре чираттагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жибәрелә.

17 статья. Район бюджеты кытлыгын финанслау чыганақлары

Район бюджеты кытлыгын эчке финанслау чыганақлары составына кертелә:

номиналь бәясә Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштырудан килгән акчалар һәм аларны түләүгә юнәлдерелгән акчалар арасындагы аерма;

Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларының Район тарафыннан жәлеп ителгән һәм түләнгән кредитлары арасындагы аерма;

Район тарафыннан Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән һәм түләнгән бюджет кредитлары белән Район бюджетына Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетлары тарафыннан бирелгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

тиешле финанс елы дәвамында жирле бюджет акчаларын исәпкә алу счетларында калган акчаларны үзгәртү;

жирле бюджет кытлыгын эчке финанслауның башка чыганақлары.

Район бюджеты кытлыгын эчке финанслауның башка чыганақлары составына түбәндәгеләр кертелә:

Район милкендәге акцияләренә һәм капиталда катнашуның башка рәвешләрен сатудан керемнәр;

Район бюджеты акчалары буенча курс аермасы;

муниципаль гарантияләренә гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын барлыкка китергән йә бенефициарның принципалга карата таләбе хокуклары гарантка биреп торылган очрақта, Россия Федерациясе валютасында Район гарантияләрен үтәүгә

Россия Федерациясе валютасында Районның башка бурыч йөкләмәләрен түләүгә жибәрелә торган акчалар күләме;

Район бюджетыннан юридик затларга бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар белән Район бюджетыннан юридик затларга Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма;

- Район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына бирелгән бюджет кредитларын кире кайтарудан алынган акчалар белән Район бюджетыннан Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларына Россия Федерациясе валютасында бирелгән бюджет кредитлары суммасы арасындагы аерма.

Район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счеттан күчерелгән акчалар һәм Район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү гамәлләрен башкарганда Район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетка күчерелгән акчалар аермасы.

Агымдагы финанс елы башына финанс хисап елында файдаланылмаган муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләре күләмдә Район бюджетының калган акчалары агымдагы финанс елында муниципаль юл фондының бюджет ассигнованиеләрен арттыруга, шулай ук Район Советының хокукый акты белән билгеләнә торган күләмдә агымдагы финанс елында вакытлыча касса өзеклекләрен каплауга һәм Район исемненнән төзелгән муниципаль контрактлар өчен товарлар кайтаруга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә бюджет ассигнованиеләрен арттыруга жибәрелергә мөмкин, бу муниципаль контрактларның шартлары нигезендә хисап финанс елында түләнергә тиешле, хисап финанс елында күрсәтелгән субсидияләр алучыларның финанс белән тәмин итү чыганагы шушы субсидияләр булган субсидияләр алучыларның акчалата йөкләмәләрен түләү өчен кирәкле сумма чикләрендә күрсәтелгән максатларга файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре суммасыннан артмаган күләмдә, Район бюджеты турындагы карарда каралган очракларда, күрсәтелгән максатларга файдаланылмаган бюджет ассигнованиеләре суммасыннан артмаган күләмдә юридик затларга субсидияләр бирүгә бюджет ассигнованиеләре өчен тотыла торган финанс чыгымнарын арттыруга жибәрелергә мөмкин.

Район бюджеты акчаларын исәпкә алу буенча бердәм счетта калган акчалар белән идарә итү гамәлләре составына Район тарафыннан гамәлгә куелган һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә Районның Финанс-бюджет палатасында шәхси счетлары ачылган оешмаларның акчаларын жәлеп итү һәм кире кайтару кертелә.

Район бюджеты кытлыгын тышкы финанслау чыганакалары составына түбәндәгеләр керә:

максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән чит ил валютасында жәлеп ителгән һәм Район тарафыннан түләнгән бюджет кредитлары арасындагы аерма;

муниципаль гарантияләрне гарант тарафыннан үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә, максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясе тарафыннан бирелгән Районның муниципаль гарантияләрен үтәүгә жибәрелә торган чит ил валютасындагы акчалар күләме;

18 статья. Районның муниципаль бурыч структурасы

Районның бурыч йөкләмәләре түбәндәге йөкләмәләр рәвешендә булырга мөмкин:

- 1) Районның кыйммәтле кәгазьләре (муниципаль кыйммәтле кәгазьләр);
- 2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка Россия Федерациясе валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
- 3) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында чит ил валютасында Россия Федерациясеннән жәлеп ителгән бюджет кредитлары;
- 4) Россия Федерациясе валютасында кредит оешмаларыннан Район тарафыннан жәлеп ителгән кредитлар;
- 5) Россия Федерациясе валютасында күрсәтелгән Район гарантияләр (муниципаль гарантияләр);

6) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясенә чит ил валютасында бирелгән муниципаль гарантияләр;

7) Россия Федерациясе Бюджет кодексы гамәлгә кәргәнче барлыкка килгән һәм муниципаль бурычка кертелгән башка бурыч йөкләмәләре.

Муниципаль бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) Район тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән кредитлар буенча төп бурыч күләме;

4) муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) Районның түләнмәгән башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль эчке бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча бурычның номиналь суммасы;

2) жирле бюджетка Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жәлеп ителгән, йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

3) Район тарафыннан кредит оешмаларыннан жәлеп ителгән, йөкләмәләре Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

4) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме;

5) Россия Федерациясе валютасында Районның түләнмәгән башка бурыч йөкләмәләре күләме.

Муниципаль тышкы бурыч күләменә түбәндәгеләр керә:

1) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Россия Федерациясеннән район тарафыннан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча төп бурыч күләме;

2) максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Район тарафыннан бирелгән чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләр күләме.

Районның бурыч йөкләмәләре кыска вакытлы (бер елдан кимрәк), уртача вакытлы (бер елдан алып биш елга кадәр) һәм озак вакытлы (биш елдан алып 10 елга кадәр) булырга мөмкин.

19 статья. Районның Россия Федерациясе валютасында белдерелгән бурыч йөкләмәләрен туктату һәм аларны муниципаль бурычтан төшереп калдыру

1. Әгәр Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәсе муниципаль бурыч йөкләмәсе түләү шартлары белән каралган түләү датасыннан соң килүче датадан соң өч ел эчендә түләүгә тапшырылмаса (йөкләмәләр шартлары һәм Районның муниципаль хокукый актларында билгеләнгән гамәлләр кредитор тарафыннан башкарылмаса), күрсәтелгән йөкләмә тулысынча туктатылган дип санала һәм, әгәр вәкаләтле органның муниципаль хокукый актларында башкасы каралмаган булса, муниципаль бурычтан төшереп калдырыла.

Районның Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча бурыч йөкләмәләре муниципаль гарантияләргә туктатуга нигез булып тора торган вакыйгалар (хәлләр) барлыкка килгәндә тулысынча туктатылган дип санала һәм күрсәтелгән вакыйгалар (хәлләр) барлыкка килгән (барлыкка килү турында белешмәләр алган) саен муниципаль бурычтан юкка чыгарыла.

2. Әлеге статьяның 1 пункттындагы беренче абзацында күрсәтелгән сроклардан соң, Район башкарма комитеты Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру турында муниципаль хокукый акт чыгара.

3. Муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе валютасында белдерелгән күчәрелә торган муниципаль бурыч йөкләмәләре төрләре буенча жирле бюджет кытлыгын

финанслау чыганаclarында исәптән төшерү суммаларын чагылдырмыйча аларны исәптән төшерү суммасына муниципаль бурыч күләмен киметү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Әлеге статьяның 1 пунктындагы беренче абзацының, 2 һәм 3 пунктларының гамәлдә булуы кредит килешүләре буенча Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары һәм башка муниципаль берәмлекләр алдында муниципаль бурыч йөкләмәләренә кагылмый.

5. Муниципаль бурычтан реструктурлаштырылган, шулай ук түләнгән (сатып алынган) муниципаль бурыч йөкләмәләрен муниципаль бурычтан төшереп калдыру Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 һәм 113 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

6. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренң эмиссия шартлары нигезендә аларны тулы күләмдә эмитлаштырган орган тарафыннан сатып алынган (Россия Федерациясе законнарында каралган операцияләренә алмаштыру яисә башка операцияләр нәтижәсендә) муниципаль кыйммәтле кәгазьләренң чыгару, түлү датасына кадәр, күрсәтелгән орган карары буенча вакытыннан алда түләнгән дип танылырга мөмкин.

Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмитенты үзе тарафыннан чыгарылган муниципаль кыйммәтле кәгазьләр буенча йөкләмәләренә түләп бетерү датасы житкәнче сатып алынган (алмашу нәтижәсендә алынган яисә Россия Федерациясе законнарында каралган башка операцияләр нәтижәсендә алынган) дип танырга хокуклы.

20 статья. Муниципаль бурыч алулар

1. Районның муниципаль эчке хисаплашулар дигендә муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыру юлы белән һәм Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм кредит оешмаларыннан кредитлар рәвешендә жирле бюджетка Район исеменнән заем акчаларын жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Районның заемчы буларак бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

5. Районның муниципаль тышкы хисаплашулар дигендә Россия Федерациясе тарафыннан максатчан чит ил кредитларын куллану кысаларында Район исеменнән федераль бюджеттан жирле бюджетка кредитлар жәлеп итү аңлашыла, алар буенча Россия Федерациясе алдында чит ил валютасында белдерелгән Район бурыч йөкләмәләре барлыкка килә.

3. Муниципаль тышкы хисаплашулар чираттагы финанс елына һәм план чорына Россия Федерациясенң тышкы дәүләт хисаплашулары программасына кертелгән проектларны финанслау максатларында гамәлгә ашырыла.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм Район уставы нигезендә Район исеменнән муниципаль хисаплашуларны гамәлгә ашыру хокукына жирле администрация (Районның башкарма-боеру органы) ия була.

5. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләренә урнаштыру түбәндәге шартларны үтәгендә Район тарафыннан гамәлгә ашырыла:

1) Районның бурыч йөкләмәләре буенча кичектерелгән бурычлары булмау;

2) Районның кредит рейтингы Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә торган дәрәжәдән ким булмау, бер яисә берничә рейтинг гамәлен башкаручы юридик затлар исеMLEге Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан билгеләнә.

6. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 311 статьясы нигезендә Районны бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсе булган заемчылар төркеменә керткән очракта, Район муниципаль хисаплашулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктында каралган Районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләрен бурыч тотрыклылыгының дәрәжәсе түбән булган заемчылар төркеменә кертүгә китерә торган күләмнәргә кадәр муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

7. Район, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм әлеге Кодексның 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгының уртача дәрәжәсенә ия булган заемчылар төркеменә кергән очракта, чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы дәүләт хисаплашулары, муниципаль гарантияләр программаларын, шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләренә бары тик Татарстан Республикасы Финанс

министрлыгы белән килештергән очракта, муниципаль хисаплашуларын гамәлгә ашырырга, муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы.

8. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм әлеге Кодекстың 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклыгының түбән дәрәжәсенә ия булган заемчылар төркеменә кергән очракта, Район муниципаль хисаплашулар башкарырга, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 5 пунктында каралган Районның бурыч тотрыклылыгы күрсәткечләрен бурыч тотрыклылыгының дәрәжәсен күтәргә китерә торган күләмнәргә кадәр муниципаль гарантияләр бирергә хокуклы түгел.

9. Район Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм әлеге Кодекстың 311 статьясы нигезендә Район бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдә булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, эчке муниципаль хисаплашуларын Районның кыйммәтле кәгазьләрен бары тик рефинанслау максатларында гына, кредит оешмаларынан кредитлар рәвешендә һәм жирлекнең кыйммәтле кәгазьләрен урнаштыру юлы белән, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктында һәм әлеге Кодекстың 311 статьясындагы 7 пунктында каралган Районның түләү сәләтен торгызу планы кысаларында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан бирелгән максатчан бюджет кредитлары рәвешендә гамәлгә ашырырга хокуклы.

10. Район Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм әлеге Кодекстың 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклылыгы түбән дәрәжәдә булган заемчылар төркеменә кертелгән очракта, муниципаль тышкы хисаплашуларны гамәлгә ашырырга һәм муниципаль гарантияләргә чит ил валютасында бирергә хокуксыз була.

11. Район Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясы һәм әлеге Кодекстың 311 статьясы нигезендә бурыч тотрыклыгы түбән дәрәжәдә булган заемчылар төркеменә кергән очракта, Россия Федерациясе валютасында чираттагы финанс елына һәм план чорына муниципаль эчке хисаплашулар, муниципаль гарантияләр программаларны Россия Федерациясе валютасында чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) эчке һәм тышкы муниципаль хисаплашулар, муниципаль гарантияләр программаларын), шулай ук күрсәтелгән программаларга үзгәрешләргә бары тик Россия Федерациясе Финанс министрлыгы (Татарстан Республикасы Финанс министрлыгы) белән килештергән очракта гына, дәүләт (муниципаль) хисаплашуларын гамәлгә ашырырга, дәүләт (муниципаль) гарантияләргә бирергә хокуклы.

12. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1071 статьясындагы 9 пунктында каралган Районның түләү сәләтен торгызу планы кысаларында Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларынан бирелгән максатчан бюджет кредитлары буенча Район йөкләмәләренә реструктуризацияләү уздыру рөхсәт ителми.

21 статья. Район тарафыннан чит ил валютасында хисаплашулар һәм гарантияләр бирү үзгәртелгән

1. Район Россия Федерациясеннән чит ил валютасындагы хисаплашуларны гамәлгә ашырырга, Россия Федерациясеннән, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 статьясындагы 25 пункты нигезләмәләрен исәпкә алып, жәлеп ителгән максатчан чит ил кредитлары акчаларын Россия Федерациясе тарафыннан куллану кысаларында гына чит ил валютасында гарантияләр бирергә хокуклы.

22 статья. Муниципаль бурыч алуларның чик күләме

1. Тиешле финанс елына муниципаль бурыч алуларның чик күләме дип тиешле финанс елына муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары буенча жирле бюджетка акча жәлеп итүнең жыелма күләме аңлашыла.

2. Жирле бюджетка акча жәлеп итү күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке һәм тышкы бурыч алулар программалары белән билгеләнә, һәм тиешле финанс елында акчаларны жәлеп итүнең гомуми суммасы, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 103 һәм 104 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып, жирле бюджет кытлыгын финанслауга жибәрелә торган акчаларның гомуми суммасыннан һәм жирле

бюджет турында тиешле финанс елына расланган Район бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәреннән артмаска тиеш.

3. Финанс хисабы елында Район хисаплашуларының гомуми суммасы жирле бюджет кытлыгын финанслауга юнәлдерелгән акчаларның һәм финанс хисабы елы йомгаклары буенча агымдагы елның 1 гыйнварына барлыкка килгән Районның бурыч йөкләмәләрен түләү күләмнәренә гомуми суммасыннан артып киткән очракта, күрсәтелгән арттыру суммасында жирле бюджет акчаларының калдыклары Россия Федерациясе Бюджет кодексының 96 статьясында каралган максатларга, агымдагы финанс елына хисаплашуларның иң чик күләмен киметеп, юнәлдерелгә тиеш.

23 статья . Муниципаль эчке һәм тышкы бурычның югары чикләре һәм Районның бурыч тотрыклылыгының чикле күрсәткечләре

1. Жирле бюджет турында карар белән чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына (чираттагы финанс елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварына), шул исәптән Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр буенча, чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча (Районның чит ил валютасында муниципаль гарантияләр буенча йөкләмәләре булган очракта) бурычның иң югары чиген күрсәтеп, эчке муниципаль бурычның, тышкы муниципаль бурычның (Районның чит ил валютасында йөкләмәләре булган очракта) иң югары чикләре билгеләнә.

2. Муниципаль эчке бурычның, муниципаль тышкы бурычның югары чикләре (районның чит ил валютасында йөкләмәләре булганда) әлеге статьяның 4 һәм 5 пунктларында билгеләнгән чикләүләргә үтәгәндә билгеләнә.

3. Муниципаль бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карар нигезендә расланган, кире кайтарылмый торган керемнәренә һәм (яисә) физик затлар керемнәренә салымнан түләүләренә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән түләүләренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмнән артмаска тиеш.

Районга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 136 статьясындагы 4 пункттында каралган чараларны гамәлгә ашырган очракта, бурыч күләме чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет керемнәренә гомуми күләмнән, физик затлар керемнәренә салымнан түләүләренә өстәмә нормативлары буенча, кире кайтарылмый торган керемнәренә һәм (яисә) салым керемнәренә расланган күләмен исәпкә алмыйча, жирле бюджет керемнәренә гомуми күләменә 50 процентыннан артмаска тиеш.

4. Муниципаль бурычка хезмәт күрсәтү чыгымнары күләме түбәндәге таләпләргә үтәгәндә жирле бюджет турындагы карар белән раслана:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) муниципаль бурычка хезмәт күрсәтүгә чыгымнар күләме жирле бюджет чыгымнарының гомуми күләменә чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карар белән расланган 10 процентыннан артмаска тиеш, моңа Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелә торган субвенцияләр исәбеннән башкарыла торган чыгымнар күләме керми;

2) чираттагы финанс елында һәм план чорында чираттагы финанс елының 1 гыйнварына муниципаль бурычны каплау һәм аңа хезмәт күрсәтү буенча барлыкка килгән түләүләренә еллык суммасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турындагы карар белән расланган жирле бюджетның салым, салым булмаган керемнәре һәм Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан дотацияләренә еллык күләмнән 20 процентка артмаска тиеш; күрсәтелгән нисбәтне исәпләгәндә чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килә торган елның 1 гыйнварыннан соң каплана торган бурыч йөкләмәләрен вакытыннан алда каплауга жибәрелә торган түләүләр суммасы исәпкә алынмый.

24 статья. Чит ил валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләрнең түбәндәге белешмәләргә күрсәтәп исемлегеннән гыйбарәт:

Һәр юнәлеш (максат), категория (төркем) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максаты) буенча принципаллар атамалары буенча күрсәтәп гарантияләр күләмен күрсәтәп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

- 2) гарантияләр һәм алар белән тәмин ителә торган йөкләмәләр валютасы;
- 3) гарантияләрнең гомуми күләме;
- 4) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау) ;
- 5) гарантияләрне биерү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Муниципаль гарантия муниципаль гарантия белән тәмин ителә торган йөкләмәләр белдерелгән валютада бирелә һәм үтәлә.

3. Чит ил валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

25 статья. Муниципаль тышкы хисаплашулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы хисаплашулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында федераль бюджеттан жирле бюджетка чит ил валютасында жәлеп ителә торган һәм (яисә) түләнә торган бюджет кредитлары исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль тышкы хисаплашулар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирле бюджетка акчалар жәлеп итү күләме һәм федераль бюджеттан жирле бюджетка чит ил валютасында жәлеп ителә торган бюджет кредитлары буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен каплау сроклары;

2) чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) максатчан чит ил кредитларыннан файдалану кысаларында жирле бюджетка федераль бюджеттан чит ил валютасында жәлеп ителгән бюджет кредитлары буенча Районның йөкләмәләрен каплау күләме.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль тышкы хисаплашулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) жирле бюджет турында карарга кушымта булып тора.

26 статья. Муниципаль эчке хисаплашулар программасы

1. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке хисаплашулар программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында (чираттагы финанс елында) түләнелә торган һәм (яисә) юкка чыгарыла торган тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча муниципаль эчке хисаплашулар исемлегеннән гыйбарәт.

2. Муниципаль эчке хисаплашулар программасы белән түбәндәгеләр билгеләнә:

1) чираттагы финанс елында һәм план чорында жирле бюджет бюджетына акчаларны жәлеп итү күләмнәре һәм муниципаль эчке хисаплашуларын гамәлгә ашырганда бурыч йөкләмәләре төрләре буенча барлыкка килә торган бурыч йөкләмәләрен каплауның иң чик сроклары;

2) Россия Федерациясе валютасында белдерелгән муниципаль бурыч йөкләмәләрен тиешле бурыч йөкләмәләре төрләре буенча түләү күләмнәре.

3. Чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) муниципаль эчке хисаплашулар программасы чираттагы финанс елына һәм план чорына (чираттагы финанс елына) тиешле бюджет турында карарга кушымта булып тора.

4. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 105 статьясы нигезендә муниципаль эчке бурыч үткөрү муниципаль эчке хисаплашулар программасында чагылдырылмый.

27 статья. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләр программасы

1. Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләрнең программасы чираттагы финанс елында һәм план чорында бирелә торган Россия Федерациясе валютасында муниципаль гарантияләрнең түбәндәге белешмәләрне күрсәтеп бирелә торган исемлегеннән гыйбарәт:

Һәр юнәлеш (максат), категория (төркем) һәм (яисә) гарантиянең һәр юнәлеше (максаты) буенча принципаллар атамалары буенча күрсәтеп гарантияләр күләмен күрсәтеп, гарантияләү юнәлешләре (максатлары);

2) гарантияләрнең гомуми күләме;

3) гарантның принципалларга карата регресс таләбе хокукы булу (булмау);

4) гарантияләрне бирү һәм үтәүнең башка шартлары.

2. Россия Федерациясе валютасында белдерелгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләре бары тик Россия Федерациясе валютасында гына бирелә һәм үтәлә.

3. Россия Федерациясе валютасындагы муниципаль гарантияләр программасы бюджет турындагы тиешле карарга кушымта булып тора.

28 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрне урнаштыруның иң чик күләмнәре

Чираттагы финанс елына һәм план чорының һәр елына (чираттагы финанс елына) муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең иң чик күләме номиналь бәя буенча тиешле бюджет турында карарда билгеләнгән муниципаль эчке бурычның югары чикләреннән тыш Район Советы тарафыннан билгеләнә.

29 статья. Муниципаль гарантияләр

1. Муниципаль гарантия принципалның бенефициар каршында шартнамәдән (договордан) яисә башка алыш-бирештән (төп йөкләмәдән) барлыкка килгән акчалата йөкләмәләрен тиешенчә үтәүне тәмин итә.

2. Муниципаль гарантия, принципал йөкләмәләрен вакытыннан алда үтәүне, принципалга аларның вакытыннан алда үтәлеше турында таләпләр куелган очракта да яки принципал йөкләмәләрен үтәү вакыты житүенә этәргеч булган вакыйгалар туган очракта да тәмин итми.

3. Муниципаль гарантиянең язма формасы мәжбүри булып тора.

4. Муниципаль гарантия төп йөкләмә суммасы чагылдырылган валютада бирелә һәм үтәлә.

5. Муниципаль гарантия буенча гарант принципалның үзенә тәмин ителгән йөкләмәсе буенча гарантия суммасы чикләрендә субсидиар җаваплылык тота.

6. Муниципаль гарантиядә түбәндәгеләр күрсәтелә:

1) Гарант исеме (тиешле гавами-хокукый берәмлек– Район) һәм гарант исемнән гарантия биргән орган исеме;

2) бенефициарның исеме;

3) принципалның исеме;

4) гарантия бирелә торган йөкләмә (төп йөкләмәнең исеме, бәяләмәсен һәм номерын (булган очракта), төп йөкләмәнең гамәлдә булу вакытын яисә аның буенча йөкләмәләрен үтәү вакытын, якларның исемнәрен, төп йөкләмәнең башка мөһим шартларын күрсәтеп);

5) гарант йөкләмәләре күләме һәм гарантиянең иң чик суммасы;

6) гарантия бирүнең нигезләре;

7) гарантия үз көченә керү датасы яисә гарантия үз көченә керү өчен этәргеч булган вакыйга (шарт);

8) гарантиянең гамәлдә булу срогы;

9) гарантия очрагын билгеләү, гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую вакыты һәм тәртибе;

10) гарантияне кире алу нигезләре;

11) гарантия буенча йөкләмәләрен гарант тарафыннан үтәү тәртибе;

12) гарантиянең тулы күләмдә яисә нинди дә булса өлешендә үтәлгәндә, принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләренә тулы күләмдә яисә нинди дә булса өлешендә үтәлгәндә (туктатылганда) һәм гарантиядә билгеләнгән башка очрақларда гарантия суммасын киметү нигезләре;

13) гарантияне туктату нигезләре;

14) гарантның алдан язма ризалыгыннан башка үзгәртелә алмый торган төп йөкләмә шартлары;

15) муниципаль гарантия буенча бенефициарга гарант тарафыннан түләнгән акчаларны каплау турында принципалга гарант таләбе хокукы булу яисә булмау (принципалга карата гарантның регресс таләбе, регресс);

16) гарантиянең башка шартлары, шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, гарантның норматив хокукый актларында, гарант исемнән гарантия бирүче орган актларында билгеләнгән белешмәләр.

7. Гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукын күздә тотмый торган муниципаль гарантия, бары тик район милкендә булган муниципаль гарантия бирә торган һәм район милкендә 100 процент акцияләре булган хужалык жәмгыяте йөкләмәләре буенча гына бирелә ала. Принципалны тулысынча яисә өлешчә хосусыйлаштырган очракта, мондый муниципаль гарантия принципалга карата гарантның регресс таләбе хокукы белән бирелгән дип санала һәм, гарантиянең тулы күләмендә яисә бер өлешендә үтәлүенә бәйле рәвештә барлыкка килә торган принципалга карата Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясы һәм Россия Федерациясе граждан законнары таләпләренә туры килә торган, Районның жирле администрациясе актларында билгеләнгән срокта гарантның регресс таләбен канәгатьләндерү буенча принципалның үтәлүен тәмин итү бурычы барлыкка килә. Күрсәтелгән тәмин итүне тапшырганчы муниципаль гарантияне үтәү рөхсәт ителми.

8. Муниципаль гарантиянең үз көченә керүе календарь дата яисә гарантиядә күрсәтелгән билгеле бер вакыйга (шартлар) башлану белән билгеләнә.

9. Гарант бенефициарның алдан язма рөхсәтеннән башка муниципаль гарантия шартларын үзгәртәргә хокуклы түгел.

10. Муниципаль гарантия буенча бенефициарның гарантка карата булган таләпләр, яңа хужага (сатып алуыга) облигациягә хокукларның яңа хужасына (эмитентка) күчүгә, принципал (эмитентның) йөкләмәләрен үтәүгә бәйле рәвештә, кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән таләпләрнең хокукларын тапшырудан (күчүдән) тыш, алдан язма ризалыгыннан башка (башка нигезләр буенча күчәргә) тапшырыла алмый.

11. Муниципаль гарантия гарантиядә күрсәтелгән очракларда һәм нигезләр (шул исәптән элеге статьяның 6 пунктындагы 14 пунктчасында күрсәтелгән гарантның язма ризалыгыннан башка үзгәртелгән очракта), шулай ук бу статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 5 пунктында билгеләнгән бурыч принципалы үтәлгәндә Гарант тарафыннан таныла.

12. Муниципаль гарантия буенча акча түләү турында бенефициар таләбе (гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе) гарантиядә билгеләнгән очракта гына (гарантияле очрак барлыкка килгәндә) гарантка бирелергә мөмкин. Гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе гарантиядә билгеләнгән тәртиптә, гарантиядә күрсәтелгән документларны кушып, язма рәвештә гарантка белдерелергә тиеш.

13. Бенефициар муниципаль гарантиядә һәм муниципаль гарантияне бирү турындагы килешүдә билгеләнгән срогыннан элек гарантияне үтәү турында таләпләрне, шул исәптән принципалның гарантиясе белән тәмин ителгән йөкләмәләрне үтәү срогын якынайта торган вакыйгалар (шартлар) вакытында да, күрсәтергә хокуклы түгел.

14. Гарант гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбен кую турында принципалга хәбәр итәргә һәм принципалга таләпнең күчәрмәсен тапшырырга тиеш.

15. Гарант муниципаль гарантиядә билгеләнгән срокта, бенефициарның күрсәтелгән таләпкә кушып бирелгән документлар белән гарантия үтәлеше турындагы таләбен карарга һәм гарантия шартларына таләпләр һәм ана кушып бирелгән документлар туры килү-килмәвен тикшерергә тиеш.

16. Түбәндә күрсәтелгән очракларда гарантия үтәлеше турында бенефициар таләбе һәм ана кушып бирелгән документлар гарантия шартларына туры килми дип таныла һәм гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарта:

1) таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка гарантия бирелгән срок (гарантиянең гамәлдә булу срогы) тәмамланганнан соң тапшырылганда;

- 2) таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантка гарантиядә билгеләнгән тәртипне бозып, тапшырылганда;
  - 3) таләп һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар гарантия шартларына туры килмәгәндә;
  - 4) бенефициар принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан тәкъдим ителгән принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләренә тиешле үтәләшен кабул итүдән баш тартканда;
  - 5) әлеге статьяның 7 пунктында һәм Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1153 статьясындагы 6 пунктында билгеләнгән очрақларда;
  - 6) гарантиядә билгеләнгән башка очрақларда.
17. Гарантиянең үтәләше турында бенефициар таләбе һәм (яисә) аңа кушып бирелгән документлар нигезсез һәм (яисә) муниципаль гарантия шартларына туры килми дип танылган очрақта, гарант бенефициарга аның таләбен канәгатьләндерүдән баш тарту турында хәбәр итәргә тиеш.
18. Гарант бенефициар таләбенә каршы принципал тәкъдим итә алырлык каршылыкларны чыгарырга хокуклы. Гарант хәтта принципал каршылыклардан баш тарткан яки үз бурычын таныган очрақта да әлеге каршылыкларга хокукын югалтмый.
19. Гарантия үтәләше турында бенефициар таләбен һәм аңа кушып бирелгән документларны нигезле һәм муниципаль гарантиянең тиешле шартлары дип танылган очрақта, гарант гарантия буенча йөкләмәне гарантиядә билгеләнгән вакытта үтәргә тиеш.
20. Гарантның бенефициар каршындагы муниципаль гарантиядә каралган йөкләмәсә, гарантия белән тәмин ителгән принципалның срогы чыккан йөкләмәләре күләмдә акча түләве белән чикләнгән, ләкин ул гарантия суммасыннан да артмый.
21. Гарантның муниципаль гарантия буенча бенефициар алдындагы йөкләмәсә түбәндәге очрақларда туктатыла:
- 1) гарант бенефициарга гарантиядә билгеләнгән күләмдә акча түләгәндә;
  - 2) гарантиядә билгеләнгән вакытның срогы (гарантиянең гамәлдә булу срогы) чыкканнанда;
  - 3) принципал һәм (яисә) өченче затлар тарафыннан принципалның гарантия белән тәмин ителгән йөкләмәләре үтәлгән очрақта яки принципалның күрсәтелгән йөкләмәләре бүтән нигезләр буенча (бенефициар тарафыннан гарантка һәм (яисә) судка бирелгән гарантия үтәләше турында гарантка карата таләп булу-булмауга карамастан) туктатылганда;
  - 4) гарантка кире кайтарып бирү юлы белән бенефициар үз хокукларыннан баш тартканда һәм (яисә) бенефициарның гарантия буенча гарантны йөкләмәләреннән азат итү турындагы язма гаризасы булганда, принципал тарафыннан гарантка Россия Федерациясә Бюджет кодексының 1151 статьясында каралган гарантияне кире кайтару нәтижәсендә, мондый гарантия буенча бенефициарлар һәм киләчәктә алар барлыкка килү өчен нигезләр булмаган очрақта;
  - 5) принципалның гарантия бирелгән йөкләмәсә билгеләнгән срокта барлыкка килмәгәндә;
  - 6) бенефициар гарантка һәм (яисә) судка гарантия үтәү турындагы таләпне күрсәткәннән соң (шул исәптән, принципалны һәм (яисә) бенефициарны бетерү белән бәйле рәвештә) төп йөкләмәне туктатканда яисә аны гамәлдә булмаган килешү дип таныгында;
  - 7) бенефициар тарафыннан башка затка тапшырылган яисә бенефициарга караган башка нигезләр буенча, гарантка карата гарантия буенча таләп хокуклары, төп йөкләмә буенча хокук һәм (яисә) вазыйфаларны биләү хокуклары гарантның алдан язмага ризалыгыннан башка өченче затка күчкәндә (облигациягә хокукларның яңа хужага (сатып алуыга) күчүенә бәйле рәвештә кыйммәтле кәгазьләр турында Россия Федерациясә законнарында билгеләнгән таләпләрне (хокукларын һәм бурычларын) тапшырудан (күчүдән) тыш);
  - 8) принципал тарафыннан башка затка тапшырылган яки принципалга караган башка нигезләр буенча, төп йөкләмә буенча хокуклар һәм (яисә) бурычлар (бурычның) гарантның алдан язмага ризалыгыннан башка өченче затка күчкәндә;
  - 9) гарантияләрдә күрсәтелгән очрақларда һәм нигезләр буенча гарантияне чакыртып алу нәтижәсендә;
  - 10) гарантиядә билгеләнгән башка очрақларда.

22. Гарантның гарантия буенча йөкләмәләре туктатылганнан соң бенефициарның гарантияне тотып калу күрсәтелгән гарантия буенча нинди дә булса хокукларны сакламый.

23. Муниципаль гарантияне туктату турында мәгълүматы булган гарант бу хакта бенефициарга һәм принципалга хәбәр итәргә тиеш.

Бенефициар һәм принципал муниципаль гарантияне чакыртып алуга яисә туктатуга китерә торган хәлләрнең килеп чыгуы турында мәгълүм булганда бу хакта гарантка хәбәр итәргә тиеш.

24. Гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китерсә яки бенефициарның принципалга карата таләбе хокукларының гарантка юл куюы белән бәйле булса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акча тиешле бюджет кытлыгын финанслау чыганакларында исәпкә алына, ә мондый муниципаль гарантия буенча йөкләмәләрне үтәү бюджет кредиты бирү буларак чагыла.

25. Әгәр гарант тарафыннан муниципаль гарантияне үтәү гарантның принципалга карата регресс таләбе хокукы барлыкка килүгә китермәсә яки бенефициарның принципалга карата таләп хокукы гарантка юл кую белән бәйле булмаса, мондый муниципаль гарантияне үтәү өчен акча тиешле бюджет чыгымнарында исәпкә алына.

26. Гарант тарафыннан, гарантия буенча йөкләмәләрнең тулы күләмдә яисә нинди дә булса өлешен үтәү йөзеннән, түләнгән акчалар регрессы тәртибендә гарантка кайтару яисә гарантка бенефициарның принципалга карата бирелгән таләп хокукларын үтәү йөзеннән алынган акчалар, бюджет кредитларын кире кайтару буларак чагылдырыла.

27. Муниципаль гарантияләр белән тәмин ителгән кредитлар һәм займнар максатчан булырга тиеш.

28. Муниципаль гарантия белән тәмин ителгән кредит (займ) акчаларын максатсыз файдалану факты ачыкланган очракта, муниципаль гарантия бирү турында шартнамәдә билгеләнгән йөкләмәләрне үтәмәгән яисә тиешенчә үтәмәгән очракта, принципал һәм бенефициар Россия Федерациясе законнарында, муниципаль гарантия бирү турында килешүдә билгеләнгән рәвештә җавап тоталар.

29. Бенефициарлары билгесез затлар булып торган йөкләмәләрне тәмин итүдә бирелә торган муниципаль гарантиянең үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

30. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр эмиссиясе нәтижәсендә барлыкка килгән йөкләмәләр буенча муниципаль гарантияләрне бирү һәм үтәү үзенчәлекләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31. Муниципаль гарантияләрне бирү тәртибе һәм шартлары Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм аның нигезендә кабул ителгән әлеге карар белән билгеләнә.

30 статья. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләр

1. Район исеменнән чыгарылган кыйммәтле кәгазьләр муниципаль кыйммәтле кәгазьләр дип таныла.

2. Муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең эмитенты булып Район Уставы муниципаль бурыч алуларны тормышка ашыру хокукына ия булган жирле хакимият тора.

3. Район тарафыннан чыгарылырга мөмкин булган муниципаль кыйммәтле кәгазьләрнең төрләре, аларның эмиссиясе тәртибе һәм шартлары, мөрәжәгатьләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнә.

31 статья. Район бюджетыннан бирелә торган бюджетара трансфертлар формалары

Район бюджетыннан бюджетара трансфертлар формасында түбәндәгеләр бирелә:

жирлекләрнең бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр;

Россия Федерациясе Бюджет Кодексының 142-142.4 статьяларында һәм Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.9 статьясында билгеләнгән очракларда район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына субвенцияләр;

муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр;

Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән очракларда Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр бирү;

башка бюджетара трансфертлар.

Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына бюджетара трансфертлар (төзелгән килешүләр нигезендә жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү вәкаләтләренә бер өләшен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлардан тыш) жирле үзидарә органнары тарафыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына бюджетара трансфертлар бирү кагыйдәләрендә билгеләнгән шартларны үтәгәндә бирелә.

Шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына дотацияләр исәпләү һәм бирү буенча Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга муниципаль районнар бюджетларына бирелә торган Татарстан Республикасы бюджеты, шул исәптән муниципаль районнар бюджетларына бирелә торган субвенцияләр исәбенән район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына дотацияләр исәпләү һәм бирү буенча бирелә торган бюджетара трансфертлар (субвенцияләрдән тыш) шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар бирүнең тиешле жирле үзидарә органнары тарафыннан Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44 статьясында каралган төп шартларын үтәгән очракта бирелә.

Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә Балтач муниципаль районы бюджетына күчәреләргә тиешле аерым салым булмаган керемнәрдән шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына керемнәр күчәрү нормативларын билгеләү.

32 статья. Жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр бирү тәртибе

1. Жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләр район составына керүче жирлекләргә Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә кабул ителә торган район Советы карарлары нигезендә бирелә.

Жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район бюджетыннан дотацияләренң гомуми күләме ел саен чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) район бюджеты проектын төзегәндә жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә район составына керүче жирлекләр бюджетларына бирелә торган дотацияләренң суммар күләме буларак билгеләнә һәм жирлекләренң гомуми ихтыяжлары һәм керем мөмкинлекләре бәяләрендәге аерманы һәм жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләренә исәпкә алып, жирлекләренң хисап бюджет тәмин ителешен тигезләү критериена ирешү зарурлыгыннан чыгып исәпләнелә.

Жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә муниципаль берәмлекләр арасында, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, район бюджетыннан дотацияләренә бүлү, Татарстан Республикасы Бюджет кодексына 12 нче кушымта белән билгеләнгән тәртип нигезендә гамәлгә ашырыла.

2. Жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан дотацияләр күләме һәм аларны бүлү Чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) район бюджеты турында район Советы карары белән раслана.

Әгәр Район бюджеты проекты чираттагы финанс елына һәм план чорына расланса, план чорына шәһәр, авыл жирлекләре арасында план чорына Район бюджетыннан бюджет тәмин ителешен тигезләүгә дотацияләр күләмен план чорының беренче елына расланган дотацияләренң гомуми күләменән 20 проценттан артмаган һәм план чорының икенче елына расланган күрсәтелгән дотацияләренң гомуми күләменә 20 проценттан артмаган күләмен раслау рөхсәт ителә.

3. Жирлекләренң бюджет тәмин ителешен тигезләүгә Район бюджетыннан дотацияләр, Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.1 статьясындагы 5 пункттында билгеләнгән тәртиптә бирелә торган дотацияләрдән тыш, хисаплы бюджет тәмин ителеше Район шәһәр һәм

авыл жирлекләренең хисаплы бюджет тәэмин ителешен тигезләү критерие буларак билгеләнгән дәрәжәдән артмаган шәһәр һәм авыл жирлекләренә бирелә.

Жирлекләрнең хисаплы бюджет тәэмин ителеше, шәһәр һәм авыл жирлегә бюджеты тарафыннан салым базасыннан (салым потенциалыннан) чыгып алынырга мөмкин булган бер кешегә салым керемнәренең һәм халык структурасындагы аермаларны, социаль-иқтисадый, климат, географик һәм башка объектив факторларны һәм бер кешегә карата муниципаль хезмәт күрсәтүләр хакына тәэсир итә торган шартларны исәпкә алып, район жирлекләре буенча уртача күрсәткечкә охшаш күрсәткеч белән билгеләнә.

Бюджет тәэмин ителешенең исәп-хисап дәрәжәсе шәһәр һәм авыл жирлекләре буенча шәһәр һәм авыл жирлекләренең салым керемнәре чагыштырмасын тәэмин итә торган бердәм методика буенча, бюджет хезмәтләре исемлеге һәм бер кешегә исәпләгәндә муниципаль хезмәтләр күрсәтү бәясенә тәэсир итә торган факторларны һәм шартларны характерлый торган күрсәткечләр исемлеге буенча билгеләнә, шәһәр һәм авыл жирлекләре өчен аерым билгеләнергә мөмкин.

Жирлекләрнең хисаплы бюджет тәэмин ителеше дәрәжәсен билгеләгәндә, хисап чорында факттагы керемнәр һәм чыгымнар күрсәткечләрен һәм (яисә) аерым жирлекләрнең фаразлана торган керемнәре һәм чыгымнары күрсәткечләрен куллану рәхсәт ителми.

4. Әлеге статьяның 3 пунктында каралган дотацияләргә биргән очракта, районның финанс органы район бюджетыннан жирлекләрнең бюджет тәэмин ителешен тигезләүгә дотацияләр алучы муниципаль берәмлекләрнең жирле администрация башлыктары (башкарма-боеру органнары житәкчеләре) белән жирлекләрнең социаль-иқтисадый үсеше һәм жирлекнең муниципаль финансларын савыктыру чаралары каралган килешүләр төзәргә хокуклы.

Әлеге пунктта күрсәтелгән килешүләр түзү тәртибе, сроклары һәм килешүләргә таләпләр жирле администрация (башкарма-боеру органы) тарафыннан билгеләнә.

33 статья. Татарстан Республикасы бюджетына Район бюджетыннан субсидияләр

1. Район бюджетыннан Татарстан Республикасы бюджетына субсидияләр Татарстан Республикасы Бюджет кодексының 44.10 статьясында билгеләнгән тәртиптә бирелә.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән бюджетара субсидияләр Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы нигезендә Район бюджетында карала.

34 статья. Район бюджетыннан муниципаль берәмлекләр бюджетларына субсидияләр

1. Район Советы карарларында каралган очрактарда һәм тәртиптә Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләре нигезендә Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, башка муниципаль берәмлекләр бюджетларына жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү буенча жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен үтәгәндә барлыкка килә торган чыгым йөкләмәләрен финанслашу максатларында район бюджетыннан субсидияләр биреләргә мөмкин.

2. Әлеге статьяда күрсәтелгән субсидияләр бирүнең максатлары һәм шартлары Район Советы карары белән билгеләнгән тәртиптә төзелә торган жирле администрацияләр арасында килешүләр белән билгеләнә.

35 статья. Район бюджетыннан шәһәр, авыл жирлекләре бюджетларына башка бюджетара трансфертлар

Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасының тиешле законнары нигезендә кабул ителә торган Район Советы карарларында каралган очракта һәм тәртиптә, Район бюджетыннан башка бюджетара трансфертлар, шул исәптән төзелгән килешүләр нигезендә жирле әһәмияттәге мәсьәләләргә хәл итү вәкаләтләренең бер өлешен гамәлгә ашыруга бюджетара трансфертлар да биреләргә мөмкин.

36 статья. Район алдындагы акчалата йөкләмәләр

1. Район алдындагы акчалата йөкләмә нигезендә билгеләнгән датага бурычлы тарафыннан түләнергә тиешле акчалар суммасы Район алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча бурыч булып тора.

2. Район алдындагы акчалата йөкләмәләр буенча таләпләр Районның финанс активларын формалаштыра.

3. Акчалата йөкләмәләр буенча Район алдындагы бурычларны исәптән төшерү һәм торгызу кагыйдәләре (нигезләре, шартлары һәм тәртибе), Россия Федерациясә Бюджет кодексында каралган очраклардан тыш, жирлекнең Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

4. Район алдындагы акчалата йөкләмәләрне (акчалата йөкләмәләр буенча бурычларны) һәм мондый йөкләмәләрне үтәүне тәэмин итә торган алыш-бирешләрне исәпкә алу, шулай ук күрсәтелгән йөкләмәләр һәм алыш-бирешләр буенча таләп хокукларын гамәлгә ашыру Россия Федерациясә Бюджет кодексының 932 статьясындагы 4 пункттында күрсәтелгән тиешле орган яисә Россия Федерациясә Бюджет кодексының 932 статьясындагы 5 пункттында күрсәтелгән вәкаләтле зат тарафыннан гамәлгә ашырыла.

5. Әгәр шартнамәдә башкача билгеләнмәгән булса, Район алдындагы акчалата йөкләмәләр тиешле акчалата сумманы Район бюджетының бердәм счётына күчәргән көннән үтәлгән дип санала.

II бүлек. БЮДЖЕТ ПРОЕКТЫН ТӨЗҮ

37 статья. Бюджет проектын төзү тәртибе һәм вакытлары

1. Бюджет проектын төзү - Район Башкарма комитетының аерым бер өстенлеге

Бюджет проектын турыдан-туры төзүне Районның Финанс-бюджет палатасы башкара. Бюджет проектын үз вакытында һәм сыйфатлы итеп төзү максатыннан Районның Финанс-бюджет палатасы башка жирле үзидарә органнарыннан кирәкле белешмәләр алырга хокуклы.

Бюджет проекты Россия Федерациясә Бюджет кодексы һәм аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Район Уставы һәм бюджет проектын төзү тәртибе нигезендә Район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда төзелә.

Бюджет проекты бер елга (чираттагы финанс елына) яки өч елга (чираттагы финанс елына һәм план чорына) төзелә һәм раслана.

2. Бюджет проектын төзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясә Президентының Бюджет юлламасына;
- Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юлламасына;
- Районның социаль-иқтисади үсеш фаразына;
- Районның бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләренә;
- муниципаль программаларга;
- озак вакытлы чорга бюджет фаразы (бюджет фаразы проекты, бюджет фаразына үзгәрешләр проекты);

3. Бюджет проектын төзү өчен түбәндәге мәгълүматлар кирәк:

- салымнар һәм жыемнар турындагы закон проекты эшли башлаганда гамәлдә булган Россия Федерациясенә салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, Татарстан Республикасының салымнар һәм жыемнар турындагы законнары, Район Советының норматив-хокукый актлары хақында;

- бюджетка федераль, региональ, жирле салымнардан һәм жыемнардан, махсус салым режимнарында каралган салымнардан күчәру нормативлары турында;

- Россия Федерациясә бюджет системасының башка дәрәжәләре бюджетларыннан бирелә торган күчәруләренә өстәмә нормативлары буенча салым керемнәренә һәм (яисә) түләүсез керемнәренә күздә тотылган күләмнәре турында;

- Россия Федерациясә бюджет системасының башка дәрәжәләренән тапшырыла торган чыгымнарның төрләре һәм күләмнәре турында;

- муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә финанс чыгымнарының нормативлары турында.

38 статья. Социаль-икътисадый үсеш фаразы

1. Районның социаль-икътисади үсеш фаразы Район Башкарма комитеты билгеләгән тәртиптә ел саен өч елдан да ким булмаган вакыт чорына эшләнә.

Районның социаль-икътисади үсеш фаразы Район Советы каравына 15 ноябрьдән дә сонга калмыйча Район Башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан кертелә.

Бюджет проектын төзү һәм карау барышында Районның социаль-икътисади үсеш фаразын үзгәртү бюджет проектының төп характеристикаларын үзгәртүгә китерә.

Районның социаль-икътисади үсеш фаразы макроикътисади вазгыять үсешенең сан күрсәткечләрен һәм сыйфат характеристикаларын, житештерү һәм куллану динамикасын, халыкның тормыш дәрәжәсен һәм сыйфатын һәм башка күрсәткечләрне үз эченә ала.

2. Жирлекләрнең социаль-икътисади үсеш фаразы Район Башкарма комитеты һәм жирлекләрнең башкарма комитетлары арасындагы килешүләр нигезендә Район Башкарма комитеты тарафыннан эшләнәргә мөмкин.

39 статья. Уртача вакытлы финанс планы

1. Әгәр бюджет проекты чираттагы финанс елына төзелә һәм раслана икән, Район Башкарма комитеты Районның уртача сроклы финанс планын эшли һәм раслый.

2. Районның уртача вакытка исәпләнгән финанс планы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләрен үтәп, бюджетның төп параметрларын үз эченә алган документ булып тора.

3. Уртача сроклы финанс планы проекты Район Советына бюджет проекты белән бер үк вакытта тапшырыла.

40 статья. Бюджет керемнәрен фаразлау

1. Бюджет керемнәре, жирле бюджетның салым булмаган керемнәрен билгели торган, Россия Федерациясенен Салымнар һәм жыемнар, бюджет законнары, Татарстан Республикасы законнары һәм Район Советы карарларының бюджет турында карар проекты кертү көненә гамәлдә булган шартларда, районның социаль-икътисади үсеш фаразлары нигезендә фаразлана.

2. Бюджет керемен (чыгымын) үзгәртүгә китерә торган, Район Советына бюджет турында карар проекты керткәннән соң кабул ителгән, Район Советының салымнар һәм жыемнар турындагы норматив-хокукый актларына үзгәрешләр кертүне күздә тоткан Район Советы норматив-хокукый актлары, чираттагы финанс елыннан соң килгән елның 1 гыйнварына, район Советы норматив хокукый актларының үз көченә керүе турындагы нигезләмәләрен үз эченә алырга тиеш.

41 статья. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру

1. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру Районның Финанс-бюджет палатасы (бюджеттан тыш дәүләт фонды белән идарә итү органы) тарафыннан билгеләнгән методика нигезендә һәм тәртиптә тормышка ашырыла.

2. Бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру гамәлдәге һәм кабул ителә торган йөкләмәләрен үтәүгә бюджет ассигнованиеләре буенча аерым гамәлгә ашырыла.

3. Бюджет һәм автоном учреждениеләр тарафыннан муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә (эшләр башкаруга) бюджет ассигнованиеләрен планлаштыру, чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) муниципаль заданиене, шулай ук хисап финанс елында һәм агымдагы финанс елында аның үтәлешен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

42 статья. Муниципаль программалар

1. Районның муниципаль программалары (алга таба-муниципаль программалар) Район Башкарма комитеты тарафыннан раслана.

Муниципаль программаларны тормышка ашыру сроклары Район Башкарма комитеты тарафыннан алар билгеләгән тәртиптә билгеләнә.

Муниципаль программаларны эшләү һәм әлеге программаларны формалаштыру, тормышка ашыру турында карарлар кабул итү тәртибе Район Башкарма комитетының муниципаль хокукый акты белән билгеләнә.

2. Муниципаль программаларны гамәлгә ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләме, программаны раслаган муниципаль хокукый акт нигезендә, бюджет чыгымнарының һәр максатчан статьясы буенча бюджет турындагы карар белән раслана.

Чираттагы финанс елыннан башлап тормышка ашырылырга тәкъдим ителгән муниципаль программалар, шулай ук элек расланган муниципаль программаларга үзгәрешләр Район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнгән срокларда расланьрга тиеш.

Муниципаль программалар бюджет турындагы карар үз көченә керткән көннән алып ике айдан да соңга калмыйча туры китерелергә тиеш.

3. Районның һәр муниципаль программасы буенча ел саен аны тормышка ашыруның нәтижәлеген бәяләү үткәрелә. Күрсәтелгән бәяләүне үткәрү тәртибе һәм аның критерийлары Район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

Күрсәтелгән бәяләү нәтижәләре буенча Район Башкарма комитеты тарафыннан элек расланган муниципаль программаның чираттагы финанс елыннан башлап туктатылырга яки үзгәртәргә, шул исәптән муниципаль программаны тормышка ашыруны финанс белән тәмин итүгә бюджет ассигнованиеләре күләмен үзгәртү кирәклегенә турында Карар кабул ителергә мөмкин.

43 статья. Бюджет проектын төзү тәртибе һәм вакытлары

Бюджет проектын төзү тәртибе һәм вакытлары, Россия Федерациясе Бюджет законнары, Татарстан Республикасы һәм Район Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән таләпләренә үтәп, Район Башкарма комитеты тарафыннан билгеләнә.

III бүлек. БЮДЖЕТ ТУРЫНДАГЫ КАРАНЫ КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

44 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Бюджет турындагы карарда бюджет керемнәренә гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, кытлык (профицит), шулай ук Россия Федерациясе Бюджет кодексында, Татарстан Республикасы законнарында, Районның хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләр (бюджет турындагы карарлардан тыш) кергән бюджетның төп характеристикалары булырга тиеш.

2. Бюджет турындагы карарда Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы бюджеты турында Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләре нигезендә кабул ителгән Район муниципаль хокукый актлары белән билгеләнмәгән очракта, жирлекләр бюджетлары арасында керемнәренә бүлү нормативлары булырга тиеш.

3. Бюджет турындагы карар белән түбәндәгеләр раслана:

- бюджет керемнәренә баш администраторлары исемлегенә;

- бюджет кытлыгын финанслау чыганакларының баш администраторлары исемлегенә;

- бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары, төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре), чыгымнар төрләре бүлекләре, бүлекчәләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнары классификациясенә чыгымнар төрләре, максатчан статьялары (муниципаль программалар һәм эшчәнлек юнәлешләре), төркемнәре (төркемнәре һәм төркемчәләре) буенча, шулай ук тиешле Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, Район Советы хокукый актлары белән билгеләнгән очракларда бюджетлар чыгымнары классификациясенә бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлү;

- чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- гавами (ачык) норматив йөкләмәләрне үтәүгә юнәлдерелгән бюджет ассигнованиеләренен гомуми күләме;

- Чираттагы финанс елында (чираттагы финанс елында һәм план чорында) Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан һәм (яисә) башка бюджетларына бирелә торган бюджетара трансфертлар күләме;

- чираттагы финанс елына һәм план чорының беренче елына бюджет расланса, шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнарның гомуми күләме, план чорының беренче елына, бюджет чыгымнарының гомуми күләменен кимендә 2,5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча), һәм план чорының икенче елына, бюджет чыгымнарының гомуми күләменен кимендә 5 проценты күләмендә (максатчан билгеләнеше булган Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан бюджетара трансфертлар исәбеннән каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмыйча);

- чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары (чираттагы финанс елына һәм план чорына);

- муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм (яисә) муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның иң югары чиген күрсәтеп, чираттагы финанс елыннан һәм план чорының һәр елыннан соң килүче елның 1 гыйнварына булган торышы;

- бюджетның Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы законы, Районның хокукый актларында билгеләнгән башка күрсәткечләре.

4. Чираттагы финанс елына һәм план чорына бюджет турында карар проекты (өч елга кабул ителгән очракта) расланган бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү һәм аларга бюджет проектының план чорының икенче ел параметрларын өстәү юлы белән раслана.

Бюджетның план чоры параметрларын үзгәртү Район Советының муниципаль хокукый акты нигезендә башкарыла.

Бюджет чыгымнарының ведомство структурасы күрсәткечләрен үзгәртү расланган бюджет ассигнованиеләрен арттыру яисә кыскарту яки бюджет чыгымнарының өстәмә максатчан статьялары һәм (яисә) төрләре буенча бюджет ассигнованиеләрен чыгымнар ведомство структурасына кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

5. Шартлы рәвештә расланган (расланган) чыгымнар дигәндә план чорында бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә бүленмәгән бюджет ассигнованиеләре аңлашыла.

6. Бюджет турындагы карарда чираттагы финанс елыннан башлап гамәлгә керттергә (бюджетта чагылдырылырга) тәкъдим ителә торган салым булмаган керемнәрнең аерым төрләре (подвидлары) буенча бюджет керемнәрен бюджет турындагы карарда билгеләнгән максатларга тиешле бюджет ассигнованиеләреннән һәм (яисә) бюджет чыгымнарының гомуми күләменнән тыш файдалану каралырга мөмкин.

45 статья. Бюджет проекты белән бер үк вакытта тапшырыла торган документлар һәм материаллар

Бюджет турындагы карар проекты белән бер үк вакытта Район Советына түбәндәгеләр тапшырыла:

- бюджет һәм салым сәясәтенең төп юнәлешләре;

- агымдагы финанс елының узган чорында Районның социаль-икътисади үсешенен якинча нәтижәләре һәм агымдагы финанс елында Районның социаль-икътисади үсешенен көтелгән нәтижәләре;

- Районның социаль-икътисади үсеш фаразы;

- чираттагы финанс елына һәм план чорына берләштерелгән бюджетның төп характеристикалары фаразы (керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, кытлык (профицит) яисә уртача вакытылы финанс планы);

- бюджет проектына аңлатма язуы;

- методикалар (методикалар проектлары) һәм бюджетара трансфертларны бүлүнә исәпләү;

- чираттагы финанс елыннан һәм план чорының елыннан (чираттагы финанс елыннан) соң килә торган елның 1 гыйнварына булган торышы буенча муниципаль эчке бурычның иң югары чиге һәм муниципаль тышкы бурычның иң югары чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;

- Район Советы, суд системасы, Районның Контроль-хисап палатасы тарафыннан тәкъдим ителгән, әлеге бюджет сметаларына карата Районның Финанс-бюджет палатасы белән каршылыктар килеп чыккан очракта тапшырыла торган, әлеге органнарның бюджет сметалары проектлары;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, муниципаль хокукый актларда билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең программалы булмаган юнәлешләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү бюджеты турындагы карар расланган очракта, бюджет турындагы карар проектына муниципаль программалар паспортлары тапшырыла.

Әгәр бюджет турындагы карар проектында бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү турында кушымта булмаса, бюджет чыгымнарын классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет ассигнованиеләрен бүлү хакында кушымта бюджет турындагы карар проектының аңлатма язуының кушымталар составына кертелә.

46 статья. Бюджет турындагы карар проектын карау

1. Район башкарма комитеты, агымдагы елның 15 ноябрена дән соңга калмыйча, чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет турындагы карар проектын Район Советы каравына кертә.

Бюджет турындагы карар проектын Район Советына кертелгәннән соң 3 (өч) эш көне дәвамында Район Советы рәисе аны Район Контроль-хисап палатасына экспертиза үткөрү өчен жиберә.

Районның Контроль-хисап палатасы 5 (биш) эш көне дәвамында бюджет турындагы карар проектын хакында, ачыклаган очракта житешсезлекләргә күрсәтеп, бәяләмә әзерли.

Районның Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе Район Советы депутатлары тарафыннан бюджет турындагы карар проектына төзәтмәләр әзерләгәндә исәпкә алына.

2. Кертелгән бюджет турындагы карар проектын, Районның Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән, бюджет формалаштыру, икътисад һәм социаль-икътисади үсешне фаразлау комиссиясенә, шулай ук район Советы депутатларына карап тикшерү өчен жиберелә.

3. Бюджет турындагы карар проектын Район Контроль-хисап палатасы бәяләмәсе белән бюджетны формалаштыру, икътисад һәм социаль-икътисади үсешне фаразлау комиссиясенә, шулай ук Район Советы депутатларына жиберелгәннән соң, бер атна эчендә Бюджет турындагы карар проектынның беренче укылышы үткәрелә.

Беренче укылышның предметы булып бюджет турындагы карар проектынның төп параметрларын хуплау тора.

4. Икенче укылышта бюджет турындагы карар проектын тулысынча кабул ителә.

5. Бюджет турындагы карар проектын буенча килештермәгән сораулар килеп туган очракта, Район Советы рәисе карары белән килештерү комиссиясе төзелергә мөмкин, аңа тигез сәндә Район Башкарма комитеты һәм Район Советы вәкилләре керә.

Килештерү комиссиясе район Советы Рәисе тарафыннан расланган регламент нигезендә бюджет турындагы карар проектынның беренче һәм икенче укылышлары арасындагы бәхәслә мәсьәләләргә карый.

6. Район Советы кабул иткән бюджет турындагы карар 5 (биш) эш көне эчендә Район Советы рәисенә имзалау өчен жиберелә.

7. Бюджет турындагы карар аңа кул куйганнан соң жиде көннән дән соңга калмыйча билгеләнгән тәртиптә рәсми бастырып чыгарылырга тиеш.

47 статья. Бюджет турындагы карарны раслау вакытлары һәм чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет турындагы карар проектын үз вакытында кабул итмәү нәтижеләре

1. Бюджет турындагы карар Район Советы тарафыннан расланган, Район Советы рәисе тарафыннан имзаланган һәм чираттагы финанс елы башланганчы басылып чыккан булырга тиеш.

Районның жирле үзидарә органнары үз компетенциясе кысаларында бюджет турында кабул ителгән карарны үз вакытында карауны, раслауны, имзалауны һәм бастырып чыгаруны тәэмин итү буенча мөмкин булган барлык чараларны күрергә бурычлы.

2. Әгәр чираттагы финанс елына (чираттагы финанс елына һәм план чорына) бюджет турындагы карар финанс елы башыннан үз көченә кермәсә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән билгеләнгән кысаларда бюджет белән вакытлыча идарә итү режимы кертелә.

IV бүлек. БЮДЖЕТ ҮТӘЛЭШЕ

48 статья. Бюджет үтәлешенең нигезләре

1. Бюджет үтәлеше Район Башкарма комитеты тарафыннан тәэмин ителә.

2. Бюджет үтәлешен оештыру Районның Финанс-бюджет палатасына йөкләнә.

3. Бюджет үтәлеше жыелма бюджет язмасы нигезендә оештырыла, ул кабул ителгән бюджетка һәм касса планына туры килергә тиеш.

Бюджет кассаның бердәмлеге һәм чыгымнарның ведомствога буйсынуы нигезендә башкарыла.

Бюджет үтәлешенең касса хезмәте ОФК һәм ТОДК тарафыннан башкарыла.

4. Жыелма бюджет язмасын төзү һәм алып бару, аңа үзгәрешләр кертү тәртибе Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә һәм бюджет акчаларының баш бүлүчеләре (бүлүчеләр) һәм алучылары игътибарына житкерелә.

5. Районның Финанс-бюджет палатасы касса планын төзү һәм алып бару тәртибен, шулай ук бюджет акчаларының баш бүлүчеләре (бүлүчеләр), бюджет керемнәренең баш администраторлары (администраторлары), бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының баш администраторлары (администраторлары) тарафыннан касса планын төзү һәм алып бару өчен кирәкле белешмәләрнең составын һәм вакытын билгели.

Касса планын төзү һәм алып бару Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан башкарыла.

49 статья. Керемнәр буенча бюджет үтәлеше

Керемнәр буенча бюджет үтәлеше түбәндәгеләрне күздә тотал:

-агымдагы финанс елында Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы бюджет законнары һәм муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән, гамәлдәге нормативлар буенча бүленә торган, ОФК счетларынан һәм бюджетка башка кертемнәрдән Россия Федерациясе бюджет системасына салымнарны, жыемнарны һәм башка керемнәрне бүлүдән барлыкка килгән керемнәрне бюджетның бердәй счётына күчерүне;

- артык бүленгән суммаларны күчерү, артык түләнгән яки артык алынган суммаларны кире кайтару, шулай ук андый кире кайтаруны вакытында башкармаган өчен процентлар һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентлар суммаларын кире кайтаруны;

- артык түләнгән яки артык алынган салымнар, жыемнар һәм башка түләүләр суммаларын кире кайтаруны (зачетны, төгәлләштерүне) тормышка ашыру өчен кирәкле артык бүленгән суммаларны, чараларны, шулай ук мондый кире кайтаруны үз вакытында башкармаган өчен процентлар суммаларын һәм артык алынган суммаларга исәпләнгән процентларны Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә жирле бюджетның бердәм счётынан күчерүне;

- Россия Федерациясенә салымнар һәм жыемнар турындагы законнары нигезендә артык түләнгән яисә артык алынган суммалары хисабын;

- керемнәрнең баш администраторы (администраторы) тарафыннан бюджетка түләүләрне аныклавын.

50 статья. Чыгымнар буенча бюджет үтөлеше

1. Бюджетның чыгымнар буенча үтөлеше, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә тормышка ашырыла.

2. Бюджетның чыгымнар буенча үтөлеше түбәндәгеләрне күздә тотта:

- Бюджет йөкләмәләрен кабул итүне;
- акча йөкләмәләрен раслауны;
- акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләүне;
- акчалата йөкләмәләрнең үтөлешен раслауны.

Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен ана житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары чикләрендә кабул итә.

Бюджет акчаларын алучы бюджет йөкләмәләрен муниципаль шартнамәләр (договорлар), физик һәм юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр белән башка шартнамәләр (договорлар) тәзү яисә закон нигезендә башка хокукый акт, килешү тәзү юлы белән кабул итә.

3. Бюджет акчаларын алучы түләүне санкцияләү өчен кирәкле түләү һәм башка документлар нигезендә акча йөкләмәләрен бюджет акчалары исәбеннән түләү бурычын раслый.

4. Акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү рөхсәт язуын (акцепт) башкару рәвешендә, бюджет законнары нигезләмәләре нигезендә, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү тәртибендә каралган документларның булу-булмавын тикшергәннән соң гамәлгә ашырыла.

5. Акчалата йөкләмәләрне үтәүне раслау физик яисә юридик затлар, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетлары файдасына бюджетның бердәм счетыннан акчаларны исәптән төшерүне раслый торган түләү документлары нигезендә, шулай ук бюджет акчаларын алучыларның акчалата йөкләмәләрен үтәү буенча акчалата булмаган операцияләр уздыруны раслый торган башка документлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

51 статья. Бюджет язмасы

1. Бюджет акчаларының баш бүлүчеләренен (бүлүчеләрнен) бюджет язмаларын тәзү һәм алып бару тәртибе, аларга үзгәрешләр кертүне дә кертеп, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет акчаларының баш бүлүчеләренен (бүлүчеләрнен) бюджет язмалары жыелма бюджет язмасы белән расланган бюджет ассигнованиеләре һәм Районның Финанс-бюджет палатасы житәкчесе тарафыннан расланган бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет акчаларының баш бүлүчеләренен (бүлүчеләрнен) бюджет язмалары бюджет ассигнованиеләре һәм аларга житкерелгән бюджет йөкләмәләре лимитлары нигезендә төзелә.

Бюджет язмасын раслау һәм ана үзгәрешләр кертү бюджет акчаларының баш бүлүчесе (бүлүче) тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Чыгымнар буенча бюджет язмасы күрсәткечләре, бюджет законнарында каралган очрактан тыш, чираттагы финанс елы башына кадәр, ведомствога караган бюджет акчаларының бүлүчеләренә һәм (яисә) бюджет акчаларын алучыларга житкерелә.

4. Бюджет язмаларын тәзү һәм алып бару тәртибе бюджет акчаларының баш бүлүчесенен (бүлүченен) бюджет язмасы белән раслана торган чыгымнар төрләре элементлары (төркемчәләре һәм элементлары) кодлары, шулай ук дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү кодлары буенча күрсәткечләрне детальләштерүне гамәлгә ашыру хокукын яисә бурычын билгеләргә мөмкин.

5. Жыелма бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчаларының баш бүлүченен чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне жыелма бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәртү рөхсәт ителми.

Бюджет акчаларының баш бүлүчесенен бюджет язмасы күрсәткечләре нигезендә бюджет акчаларының бүлүчесенен чыгымнары буенча бюджет язмасы белән расланган күрсәткечләрне бюджет акчаларының баш бүлүчесенен бюджет язмасына тиешле үзгәрешләр кертмичә үзгәртү рөхсәт ителми.

52 статья. Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтөлеше

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет үтөлеше бюджет законнарының нигезлэмэләре нигезендә Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә бюджетның бердәм счетында калган акчалар белән идарә итү операцияләреннән тыш, жыелма бюджет язмасы нигезендә баш администраторлар, администраторлар тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Бюджет кытлыгын финанслау чыганакалары буенча бюджет ассигнованиеләре исәбеннән үтәлергә тиешле акчалата йөкләмәләрне түләүне санкцияләү Районның Финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

53 статья. Агымдагы финанс елының тәмамлануы

1. Россия Федерациясе Бюджет кодексының 242 статьясындагы 2 пунктында күрсәтелгән операцияләрдән тыш, бюджет үтөлеше буенча операцияләр 31 декабрьдә тәмамлана.

Агымдагы финанс елында бюджет үтөлеше буенча операцияләрне төгәлләү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге статья таләпләре нигезендә, Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Агымдагы финанс елының бюджет ассигнованиеләре, бюджет йөкләмәләре лимитлары һәм финанслауның иң чик күләмнәре 31 декабрьдә үз көчләрен югалталар.

3. Бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бюджетның бердәм счетында кулланылмаган бюджет акчалары калдыклары, агымдагы финанс елының соңгы ике эш көненнән дә соңга калмыйча, бюджет акчаларын алучылар тарафыннан бюджетның бердәм счетына күчерелергә тиеш.

4. Максатчан билгеләнеше булган субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә агымдагы финанс елында файдаланылмаган бюджетара трансфертлар бюджет кеременә кире кайтарылырга тиеш.

Бюджет акчаларының баш администраторының карары нигезендә, агымдагы финанс елында файдаланылмый торган субсидияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган бюджетара трансфертларга ихтыяж булу турындагы карар нигезендә, күрсәтелгән бюджетара трансфертларның калдыгыннан артмаган күләмдә акчалар алдагы финанс елында күрсәтелгән бюджетара трансфертларны бирү максатларына тиешле бюджет чыгымнарын финанс белән тәмин итү өчен бирелгән чираттагы финанс елында бюджетка кире кайтарылырга мөмкин.

Максатчан билгеләнештәге субсидияләр, субвенцияләр һәм башка бюджетара трансфертлар рәвешендә алынган файдаланылмаган бюджетара трансфертлар калдыгы бюджет кеременә күчерелмәгән очракта, әлеге акчалар, Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнгән гомуми таләпләрне үтәп, Районның Финанс-бюджет палатасы билгеләгән тәртиптә, бюджет кеременә күчерелергә тиеш.

5. Районның Финанс-бюджет палатасы агымдагы финанс елы тәмамланганда бюджет акчаларын алучыларны чираттагы финанс елының гыйнварында Россия Федерациясендә эш булмаган бәйрәм көннәрендә аларның эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле акчалар белән тәмин итү тәртибен билгели.

V бүлек. БЮДЖЕТ ХИСАПЛИЛЫГЫН ТӨЗҮ, ТЫШКЫ ТИКШЕРҮ, КАРАУ ҺӘМ РАСЛАУ

54 статья. Бюджет исәбе һәм бюджет үтөлеше турында хисап

1. Бюджет исәбенең һәм бюджет хисаплылыгының бердәм методологиясе һәм стандартлары бюджет законнары нигезлэмэләре нигезендә Россия Федерациясе Финанс министрлыгы тарафыннан билгеләнә.

2. Бюджет хисаплылыгы түбәндәгеләрне үз эченә ала:

- 1) бюджет үтөлеше турында хисапны;
- 2) бюджет үтөлеше балансын;

- 3) эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында хисапны;
- 4) акча хәрәкәте турында хисапны;
- 5) аңлатма язуын.

2. Районның бюджет хисапчылыгы бюджет акчаларының тиешле баш администраторларының (администраторларының) жыелма бюджет хисапчылыгы нигезендә Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан төзелә.

3. Районның бюджет хисапчылыгы еллык хисап булып тора. Бюджет үтәлеше турындагы хисап квартал саен була.

4. Районның бюджет хисапчылыгы Районның Финанс-бюджет палатасы тарафыннан Район Башкарма комитетына тапшырыла.

Агымдагы финанс елының беренче кварталында, ярты еллыгында һәм тугыз аенда бюджет үтәлеше турындагы хисап Район Башкарма комитеты тарафыннан раслана һәм Район Советына, Районның Контроль-хисап палатасына хисап тапшыру вакыты чыкканнан соң ун көннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап Район Советы карары белән расланырга тиеш.

55 статья. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү

1. Район Советында караганчы бюджет үтәлеше турындагы еллык хисап, бюджет акчаларының баш администраторларының (администраторларының) бюджет хисабын тышкы яктан тикшерүне һәм бюджет үтәлеше турында еллык хисапка бәяләмә эзерләүне үз эченә алган тышкы тикшерү узарга тиеш.

2. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы таләпләрен үтәп һәм федераль законнарда билгеләнгән үзенчәлекләрне исәпкә алып, Район Советының муниципаль хокукый актында билгеләнгән тәртиптә, Район Контроль-хисап палатасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Район Башкарма комитеты агымдагы елның 1 апреленнән дә соңга калмыйча Районның Контроль-хисап палатасына бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра. Район бюджеты үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә эзерләү бер айдан да артмаган вакытта башкарыла. Бюджет үтәлеше турындагы хисапка бәяләмә бюджет акчаларының баш администраторларының (администраторларның) еллык бюджет хисапчылыгын тышкы тикшерү мәгълүматлары нигезендә эзерләнә.

4. Бюджет үтәлеше турындагы еллык хисапка бәяләмә Район Советына һәм Район башкарма комитетына Контроль-хисап палатасы тарафыннан тапшырыла.

56 статья. Район Советына бюджет үтәлеше турында хисап бирү

1. Ел саен 1 майдан да соңга калмыйча Район Башкарма комитеты житәкчесе Район Советына финанс хисап елы өчен бюджет үтәлеше турында хисап тапшыра.

2. Бюджет үтәлеше турындагы хисап белән бер үк вакытта түбәндәгеләр тапшырыла:

- хисап финанс елына бюджет үтәлеше турында карар проекты;
- бюджет үтәлеше балансы;
- эшчәнлекнең финанс нәтижеләре турында хисап;
- акча хәрәкәте турында хисап;
- бюджет үтәлеше турында аңлатма язуы;
- узган финанс елында Районның социаль-иқтисади үсеше турында хисап;
- Район Башкарма комитетының резерв фонды ассигнованиеләреннән файдалану турында хисап;
- бюджеттан бирелгән бюджет кредитларын бирү һәм түләү турында хисап;
- муниципаль гарантияләр турында белешмәләр;
- бурыч алуларның төрләре буенча муниципаль бурыч алулар турында белешмәләр;
- муниципаль бурыч структурасы турында мәгълүматлар;
- муниципаль милекне кулланудан алынган керемнәр турында мәгълүматлар;
- Россия Федерациясе бюджет законнарында каралган башка хисап.

3. Район Советы утырышында Район Башкарма комитеты житәкчесенә бюджет үтәлеше турындагы доклады, шулай ук районның Контроль-хисап палатасы житәкчесе доклады тыңлана.

4. Район Советы Бюджет үтәлеше турындагы хисапны раслау һәм Район Советы тарафыннан тиешле карар кабул итү яки бюджет үтәлеше турындагы карарны кире кагу хакында карар кабул итә.

5. Район Советы Бюджет үтәлеше турындагы карарны кире каккан очракта, дәрәс булмаган яки тулы чагылдырылмаган мәгълүматларны бетерү һәм бер айдан артмаган вакыт эчендә кабат тапшыру өчен ул кире кайтарыла.

57 статья. Бюджет үтәлеше турындагы карар

Бюджет үтәлеше турындагы карар нигезендә хисап финанс елына бюджет үтәлеше турындагы хисап, бюджет керемнәренә, чыгымнарның һәм кытлыкның (профицитның) гомуми күләмен күрсәтеп, раслана.

Хисап финанс елында Район бюджеты үтәлеше турындагы карарга аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- район бюджеты керемнәрен классификацияләү кодлары буенча бюджет керемнәре;
- керем төрләренә кодлары, керемнәренә төрләре, керемнәренә подвидлары, бюджет керемнәренә керүче Дәүләт идарәсе секторы операцияләрен классификацияләү;
- бюджет чыгымнарының ведомство структурасы буенча бюджет чыгымнары;
- чыгымнарны классификацияләү бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет чыгымнары;
- бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarының классификациясе кодлары буенча бюджет кытлыгын финанслау чыганаclarы;
- бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаclarына карый торган дәүләт идарәсе секторының операцияләре классификациясенә бюджетлар кытлыкларын финанслау чыганаclarы төркемнәренә, төркемчәләренә, статьяларының, төрләренә кодлары буенча бюджет финанслау чыганаclarы.

Бюджет үтәлеше турындагы карарда бюджет үтәлеше турында карар кабул итү өчен бюджет законнары һәм Район Советының муниципаль хокукый актлары белән билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

VI бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ФИНАНС КОНТРОЛЕ

58 статья. Муниципаль финанс контролен гәмәлгә ашыручы органнар

1. Тышкы муниципаль финанс контроле бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә Район Контроль-хисап палатасының контроль эшчәнлегә булып тора.

2. Бюджет хокук мөнәсәбәтләре өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле-Районның Финанс-бюджет палатасының контроль эшчәнлегә.

3. Муниципаль финанс тикшерүе органнарының бюджет вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә билгеләнә.

59 статья. Бюджет хокук бозулары өчен жаваплылык

Бюджет хокук бозулары өчен жаваплылык Россия Федерациясе Бюджет кодексында һәм башка федераль законнарда каралган рәвешләрдә барлыкка килә.